

Велику увагу учасники зустрічі приділили історичним передумовам нинішньої ситуації в російсько-українських взаєминах, особливостям історичного розвитку України і Росії, що істотно позначилися на формуванні національного менталітету, формах і методах досягнення політичної незалежності, пріоритетах і основних напрямках зовнішньої політики обох країн.

Відаючи належне національним інтересам Росії та України, що склалися об'єктивно і не завжди збігаються, учасники конференції не вбачають в них серйозних перешкод для встановлення нормальних, партнерських відносин між двома країнами.

«Круглий стіл» науковців України і Росії мав, на наш погляд, не лише академічний інтерес — він сприятиме більшому взаєморозумінню наукових і громадських кіл обох держав, а також певним чином допоможе практичним працівникам, зайнятим у сфері міждержавних відносин. Подібні зустрічі, що стають традиційними, якоюсь мірою заповнюють прогалину в творчих, наукових зв'язках учених двох країн, що виникла внаслідок розпаду Союзу і призвела до недовіри, дефіциту інформації та провінціалізму в підході до складних проблем сучасного суспільного розвитку.

Учасники зустрічі розробили узгоджені рекомендації владним структурам обох країн.

Шлепаков Арнольд Миколайович

2 червня 1996 р. внаслідок тяжкої хвороби обірвалось життя академіка Національної Академії наук України і Міжнародної Європейської Академії, заслуженого діяча науки і техніки України, лауреата премії ім. Д. З. Мануїльського, доктора історичних наук, професора Арнольда Миколайовича Шлепакова.

А. М. Шлепаков народився 16 червня 1930 р. у Вінниці в родині відомого педагога, завідувача кафедрою філософії Київського державного університету. Вже в студентські роки, навчаючись на факультеті міжнародних відносин КДУ, куди він поступив у 1947 р., А. М. Шлепаков почав писати і друкувати свої перші наукові праці, обирався головою науково-студентського товариства факультету.

1952 р., закінчивши університет з відзнакою, Арнольд Миколайович став аспірантом Інституту історії АН УРСР, якому віддав 26 років своєї невтомної праці. Саме в цій установі відбулось його стрімке та ефективне сходження до вершин історичної науки. У 25 років він кандидат наук, у 36 — доктор, 1969 р. обирається членом-кореспондентом республіканської Академії наук. А. М. Шлепаков почав свою кар'єру з посади молодшого наукового співробітника, потім завідував відділом нової та новітньої історії, а в 1971—1974 рр. був призначений заступником директора Інституту.

Новим етапом у плідній діяльності вченого стало утворення за його ініціативою в 1978 р. Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн. «Інститут Шлепакова», як його називали в широких колах наукової громадськості, перетворився у значний дослідний центр, що користувався заслуженим авторитетом.

Вагомим і незаперечним є внесок А. М. Шлепакова у становлення та розвиток в Україні загальної, всесвітньої історії, зокрема американістики, міжнародних і міжнаціональних відносин, соціально-економічної історії зарубіжних країн, політології; йому належить заслуга відкриття у цій сфері нових напрямків і підходів.

Предметом його особливої уваги стало дослідження причин, витоків та становища української трудової еміграції, розробка теми «Україна у міжнародних відносинах», визначення тенденцій й закономірностей у

міграційних процесах за кордоном тощо. Докладав він зусиль і для підтримки вітчизняного сходознавства.

Перу А. М. Шлепакова належить понад 200 наукових праць, на яких виховувалося не одне покоління молодих учених. Широкий міжнародний резонанс справили насамперед його фундаментальні монографії: «Українська трудова еміграція в США і Канаді (кінець XIX — початок XX ст.)», «Биография статуи Свободы», «Иммиграция и американский рабочий класс», «США: социальная структура общества и его национальный состав», «США: похищение умов», а також колективні праці, в яких Арнольд Миколайович виступав як співавтор, головний редактор або член редколегії. Йдеться, наприклад, про такі видання, як «Україна і зарубіжний світ», «У боротьбі за ліквідацію колоніалізму», 10-й т. «Всемирной истории», 5-томне видання під назвою «Международная солидарность трудящихся» і «Антифашистская солидарность», «Государственная политика и обострение национальных отношений в странах капитала», «Научно-техническая политика зарубежных стран» — у трьох томах, «США: природа и проявление внутренних противоречий», «3 історії зарубіжного Сходу», «Країни Сходу. Історія і сучасність», «За освобождение Юга Африки» та ін.

Багато років А. М. Шлепаков очолював редакційну колегію республіканського міжвідомчого збірника «Зарубежный мир: социальные-политические и экономические проблемы», єдиного на той час періодичного видання в Україні, де широко висвітлювалися питання всесвітньої історії та політології. Арнольд Миколайович також був членом редколегії «Українського історичного журналу» та «Вісника АН УРСР».

Однією з особливостей творчої лабораторії вченого було його прагнення в науковому пошуку спиратися на солідну джерельну базу. Він старанно вивчав документи в архівах Києва, Львова, Ужгорода, Москви, США, Польщі, а в 1966—1967 рр. за програмою соціальних досліджень, організованих ЮНЕСКО, перебував у тривалому науковому відрядженні у Франції.

А. М. Шлепаков брав діяльну участь у різного роду міжнародних наукових форумах, а також виїжджав у дипломатичні відрядження. Так, у 1970, 1971 та 1972 рр., будучи членом української делегації на XXV, XXVI і XXVII сесіях Генеральної Асамблеї ООН, він виступав з властивою йому аргументацією у комітетах і комісіях з питань соціально-економічного становища слаборозвинутих країн, палестинської проблеми, близькосхідного врегулювання тощо. Як експерт ЮНЕСКО Арнольд Миколайович брав участь у розробці проекту цієї міжнародної організації щодо реформування освіти і науки в країнах, що розвиваються.

Обсяг науково-організаційної та громадської роботи, якою займався А. М. Шлепаков, був величезним. У 80-ті рр. він обіймав посади академіка-секретаря Відділення економіки та члена Президії республіканської Академії наук. Арнольд Миколайович був головою Наукової ради АН УРСР «Історія міжнародного робітничого і національно-визвольного руху» та республіканської Міжвідомчої ради з національних проблем, головою Української асоціації сприяння ООН, членом бюро чотирьох всесоюзних координаційних рад, а також експертної комісії ВАК з політології, входив до правління товариства «Україна», обирався віце-президентом Міжнародного інституту «СРСР — США». Тривалий час він залишався членом Вченої ради Інституту історії АН України.

А. М. Шлепаков був не тільки талановитим дослідником, а й дбайливим педагогом, вихователем. Він читав курси лекцій на факультеті міжнародних відносин КДУ, в Інституті культури, останнім часом очолював Академію зовнішньої торгівлі. Під його керівництвом захищалися курсові й дипломні праці, дисертації. Ним підготовлено 8 докторів та 16 кандидатів наук.

Світлий образ Арнольда Миколайовича Шлепакова, відомого вченого, обдарованого надзвичайною ерудицією і творчим натхненням, мужньою і порядною людиною, залишиться назавжди у пам'яті його колег і друзів.